

УДК 336.248: 339.543.4: 657.6

Т. С. Єдинак, кандидат наук з державного управління, доцент кафедри обліку і аудиту Академії митної служби України

В. Ю. Єдинак, кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності Академії митної служби України

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ МИТНОГО АУДИТУ ВВЕЗЕННЯ ГУМАНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ НА ТЕРИТОРІЮ УКРАЇНИ

Розглянуто питання ввезення на митну територію України гуманітарної допомоги та контролю її кінцевого використання за допомогою інструментів митного аудиту.

Рассмотрены вопросы ввоза на таможенную территорию Украины гуманитарной помощи и контроля ее конечного использования с помощью инструментов таможенного аудита.

The questions of entry into the customs territory of Ukraine of humanitarian aid its control of end-use using the tools of customs audit are considered.

Ключові слова. Гуманітарна допомога, митний аудит, донор, отримувач, Мінсоцполітики, Міндоходів.

Вступ. Сучасний етап розвитку суспільного виробництва не може повною мірою забезпечити потреби всіх верств суспільства, через що надання гуманітарної допомоги стає одним зі способів розв'язання конкретних соціально значущих проблем, які раптово виникають або набувають постійного характеру.

Слід зазначити, що питання митного аудиту операцій із ввезення гуманітарної допомоги на територію України залишається маловивченим. О. В. Серих здійснив комплексний аналіз гуманітарної допомоги як окремого інституту митного права [1], Є. Є. Додіна розглядає питання митного контролю гуманітарної допомоги, обмежуючись дослідженням тільки релігійних організацій як отримувачів такої допомоги [2]. Загальним питанням митного аудиту в Україні присвячено праці Л. М. Івашової, О. М. Вакульчик, І. Г. Бережноюка, П. В. Пашка та ін. Зміни чинного законодавства (зокрема, набуття чинності нової редакції Митного кодексу України), а також подальше проведення адміністративних реформ (створення Міністерства доходів і зборів України, ліквідація Комісії з питань гуманітарної допомоги при Кабінеті Міністрів України) зумовлюють необхідність комплексного дослідження операцій з переміщення гуманітарної допомоги, особливо в частині здійснення митного аудиту за такими операціями.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження та вивчення митного аудиту операцій із ввезення гуманітарної допомоги на територію України як однієї з форм митного контролю.

Результати дослідження. Функціонування економіки України з її постійною нестачею фінансових ресурсів зумовлює необхідність залучення різноманітних інструментів задоволення суспільних потреб, особливе місце серед яких посідає гуманітарна допомога. За даними Державної служби статистики України, протягом 2010–2012 рр. наша країна отримала міжнародну гуманітарну допомогу на загальну суму 209 млн 174,6 тис. дол. США. Разом з тим слід зазначити, що спостерігається тенденція до поступового зменшення обсягів імпорту гуманітарної допомоги в Україну. Так, у 2010 р. в Україну було ввезено гуманітарної допомоги на суму 89 млн 211,7 тис. дол. США. У 2011 р. обсяги імпорту гуманітарної допомоги скоротилися на 28,9 % і становили 63 млн 390,9 тис. дол. США, а в 2012 р. – ще на 10,8 % і дорівнювали 56 млн 572 тис. дол. США [3–5].

© Т. С. Єдинак, В. Ю. Єдинак, 2013

За період 2010–2012 рр. змінилася і структура основних країн-донорів гуманітарної допомоги в Україну. У 2010 р. у трійку основних країн-донорів входили Німеччина – 33 млн 334,3 тис. дол. (питома вага 37,4 %), Швейцарія – 22 млн 788 тис. дол. (25,5 %) та США – 11 млн 148,5 тис. дол. (12,5 %) [3]. У 2011 р. трійка лідерів країн-донорів гуманітарної допомоги в Україну не змінилася, однак відбулися зміни в їх структурі: Швейцарія стала лідером із надання гуманітарної допомоги, обсяг якої досягнув 24 млн 498,5 тис. дол. (38,6 %), Німеччина – 11 млн 682,9 тис. дол. США (18,4 %) та США – 6 млн 294,7 тис. дол. (9,9 %) [4]. Найвагомим у 2011 р. було скорочення міжнародної допомоги втричі з боку Німеччини та США – майже вдвічі порівняно з попереднім роком. У 2012 р. трійка лідерів зазнала суттєвих змін: на перше місце вийшов Китай з обсягом 13 млн 384,9 тис. дол. (23,7 %), друге місце, відповідно, відійшло Швейцарії з обсягом у 12 млн 547,4 тис. дол. (22,2 %), а третє – Німеччині, яка надала гуманітарну допомогу на суму 7 млн 491,8 тис. дол. (13,2 %). Найбільші поставки припадали на фармацевтичну продукцію (37,7 %), механічні машини (24,7 %), інші готові текстильні вироби (7,1 %), друковану продукцію (4,9 %), засоби наземного транспорту, крім залізничного (4,3 %), меблі (3,6 % від загального обсягу імпорту гуманітарної допомоги) [5].

Незважаючи на тенденцію до скорочення обсягів імпорту гуманітарної допомоги в Україну та їх незначну частку в загальному обсязі імпорту товарів, питання митного контролю в цілому та, зокрема, митного аудиту таких операцій залишаються досить актуальними, оскільки операції з надання гуманітарної допомоги потенційно ризикові щодо користування митними пільгами та кінцевим використанням таких товарів. Наприклад, ч. 1 ст. 287 Митного кодексу України встановлено, що при ввезенні (пересиланні) на митну територію України товарів, визначених відповідно до Закону України “Про гуманітарну допомогу” Комісією з питань гуманітарної допомоги при Кабінеті Міністрів України як гуманітарна допомога, звільняються від оподаткування ввізним митом [6]. Однак із січня 2013 р. діяльність Комісії з питань гуманітарної допомоги при Кабінеті Міністрів України була припинена [3], а Міністерство соціальної політики України (далі – Мінсоцполітики) було визначено спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань гуманітарної допомоги [7]. Таким чином, нині єдиним органом, що визначає товари як гуманітарну допомогу, є Мінсоцполітики України, у зв’язку чим виникає необхідність внесення змін до положень Митного кодексу України з метою уникнення непорозумінь та ліквідації невідповідності та суперечності окремих норм чинного законодавства.

Відповідно до чинного законодавства під гуманітарною допомогою розуміють цільову адресну безоплатну допомогу в грошовій або натуральній формі, у вигляді безповоротної фінансової допомоги або добровільних пожертвувань, або допомога у вигляді виконання робіт, надання послуг, що надається іноземними та вітчизняними донорами з гуманних мотивів отримувачам гуманітарної допомоги в Україні або за кордоном, які потребують її у зв’язку з соціальною незахищеністю, матеріальною незабезпеченістю, важким фінансовим становищем, виникненням надзвичайного стану, зокрема внаслідок стихійного лиха, аварій, епідемій і епізоотій, екологічних, техногенних та інших катастроф, які створюють загрозу для життя і здоров’я населення, або тяжкою хворобою конкретних фізичних осіб [8].

До гуманітарної допомоги не належать підакцизні товари, крім:

- автомобілів швидкої медичної допомоги, легкових автомобілів спеціального призначення для Міністерства внутрішніх справ України;
- транспортних засобів, призначених для перевезення більше восьми осіб, що передаються для використання установам соціального захисту населення, державним закладам охорони здоров’я та навчальним закладам, громадським організаціям інвалідів, ветеранів війни та праці, Товариству Червоного Хреста України та його обласним організаціям, державним закладам системи реабілітації, фізичної культури і спорту інвалідів “Інваспорт”;
- легкових автомобілів, які на момент увезення на митну територію України були виготовлені не більш як вісім років тому, з об’ємом двигуна не більш як 1800 куб. см, що

отримуються органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим, обласною, Київською, Севастопольською міською державною адміністрацією або центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері соціального захисту населення, для подальшої передачі інвалідам, які перебувають у встановленому порядку на обліку для отримання спеціального автотранспорту, на визначений законодавством строк [8].

До товарів гуманітарної допомоги також можна зарахувати:

– аудіо- та відеотехніку, призначену відповідно для сліпих і глухих, аудіо- та відеокасети з навчальними, соціальними, реабілітаційними програмами, інформацією з фізичної культури та спорту інвалідів, програмами для формування здорового способу життя, з лекціями нобелівських лауреатів;

– шоколад з начинкою та без неї, інші шоколадні вироби, що входять до новорічних і різдвяних подарунків, отриманих у термін за два місяці до відповідних свят;

– меблі, що передаються виключно для використання установам соціального захисту населення, державним закладам охорони здоров'я та навчальним закладам, громадським організаціям інвалідів, Товариству Червоного Хреста України та його обласним організаціям, релігійним організаціям, що зареєстровані в порядку, передбаченому Законом України “Про свободу совісті та релігійні організації”;

– медико-соціальне обладнання та оснащення, що передається виключно для інвалідів і дітей-інвалідів, які перебувають у реабілітаційних установах, котрі мають відповідну ліцензію на надання реабілітаційних послуг, незалежно від відомчого підпорядкування, типу та форм власності, за обов'язкової умови заборони його подальшого продажу.

Рішення про визнання товарів гуманітарною допомогою приймається Мінісоцполітики України за погодженням з іншими центральними органами державної влади. Однак, незважаючи на велику кількість таких центральних органів виконавчої влади у прийнятті рішення про визнання товарів гуманітарною допомогою, остаточне рішення приймається Мінісоцполітики та оформлюється відповідним наказом міністерства. Загальна схема прийняття рішення про визнання товарів гуманітарною допомогою зображена на рис. 1.

Зі схеми видно, що саме на Міністерство доходів і зборів України покладається головний обов'язок щодо контролю за цільовим призначенням гуманітарної допомоги. Такий контроль здійснюється у вигляді документальних перевірок (митного аудиту) як заявника, так і набувачів гуманітарної допомоги.

У ході митного аудиту гуманітарної допомоги аудитор мусить:

1) перевірити наявність відомостей про одержувача гуманітарної допомоги в Єдиному реєстрі отримувачів гуманітарної допомоги. Зазначений реєстр є у відкритому доступі на офіційному сайті Мінісоцполітики в мережі Інтернет за адресою: <http://mlsp.kmu.gov.ua/document/154380/R.xls>. У разі виникнення сумнівів щодо дійсності внесення юридичної особи до реєстру слід ознайомитися з відповідним наказом Мінісоцполітики “Про включення суб'єктів господарювання до реєстру”;

2) перевірити наявність наказу Мінісоцполітики “Про визнання відповідних вантажів гуманітарною допомогою”, який також є відкритому доступі на сайті Мінісоцполітики;

3) перевірити обов'язкову наявність письмової пропозиції донора про її надання та письмової згоди отримувача гуманітарної допомоги на її одержання [8];

4) встановити відповідність відомостей, зазначених у наказах Мінісоцполітики “Про визнання вантажів гуманітарною допомогою” (країна-відправник, донор, отримувач, склад вантажу, вага, супровідні документи), та відомостей, зазначених у митних деклараціях, відомостях на отримання гуманітарної допомоги, актах прийому-передачі тощо;

5) перевірити наявність обов'язкових і рекомендованих документів для ввезення гуманітарної допомоги на територію України, правильність їх оформлення, а також перевірити правдивість зазначених у них відомостей.

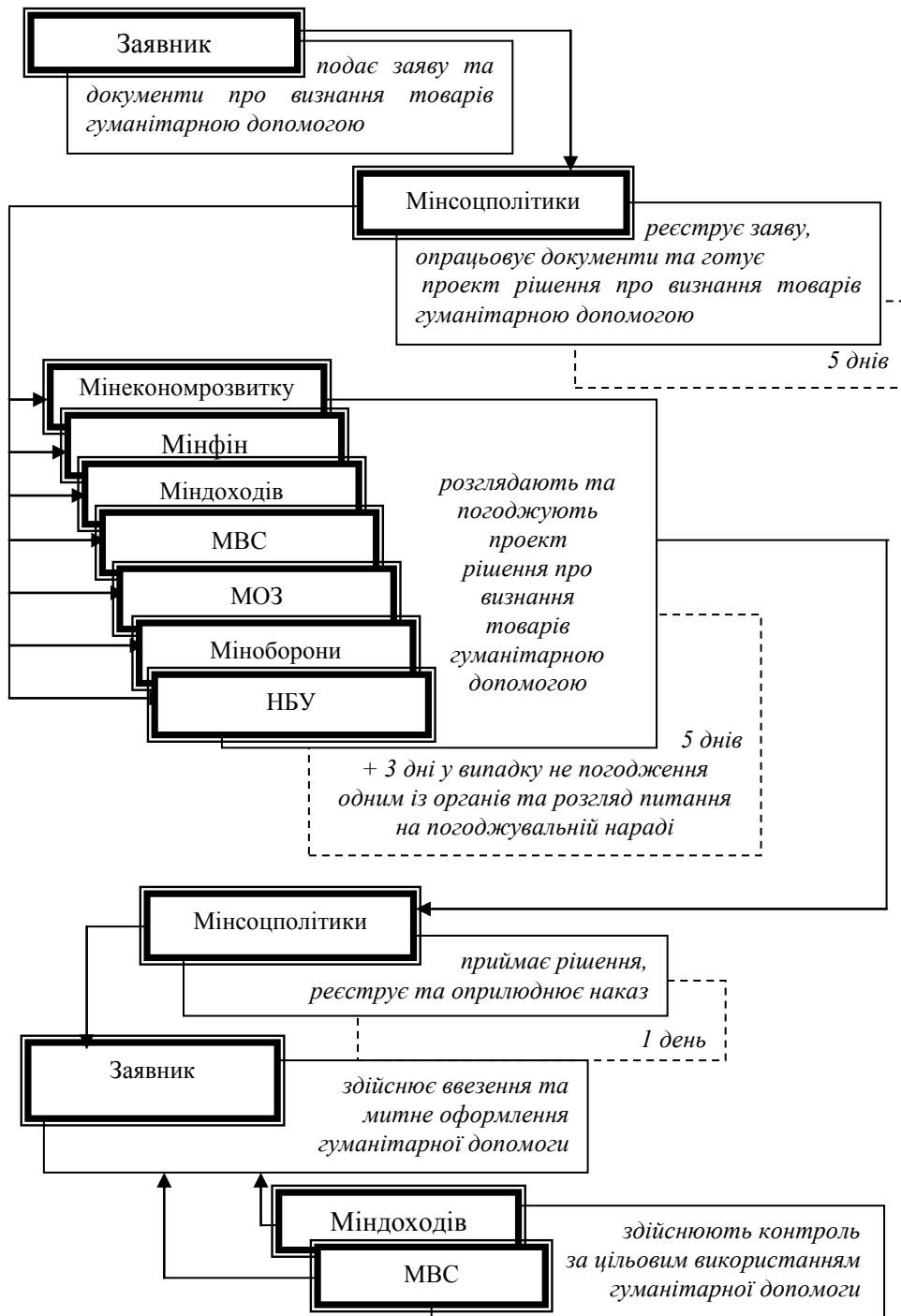

Рис. 1. Загальна схема процедури прийняття рішення про визнання товарів гуманітарною допомогою

Перелік обов'язкових і рекомендованих документів для визнання товарів гуманітарною допомогою залежно від категорії товарів наведено в табл. 1.

Таблиця 1

**Перелік обов'язкових та рекомендованих документів
для визнання товарів гуманітарною допомогою**

Визнання легкових автомобілів гуманітарною допомогою	Визнання вантажів гуманітарною допомогою	Визнання коштів, у т. ч. в іноземній валюті, гуманітарною допомогою
1	2	3
Обов'язкові документи		
Письмова пропозиція донора про надання гуманітарної допомоги (дарчий лист)		
Інвойс (рахунок-фактура)		
План розподілу вантажу, коштів (у т. ч. в іноземній валюті), виконаних робіт, наданих послуг (у розрізі набувачів)		
Додаткові документи		
Лист центральних органів виконавчої влади про доцільність визнання вантажів, коштів, у т. ч. в іноземній валюті, виконаних робіт, наданих послуг гуманітарною допомогою		
Міжнародна товарно-транспортна накладна (CMR)		
Акт про проведення ідентифікаційного огляду товарів та інших предметів		
Копії звернень набувачів – юридичних осіб та списки кінцевих набувачів – фізичних осіб, які потребують гуманітарної допомоги у зв'язку із соціальною незахищеністю, матеріальною незабезпеченістю, важким фінансовим становищем, виникненням надзвичайного стану тощо)		
Рекомендовані документи		
Письмова згода отримувача на одержання автомобіля як гуманітарна допомога	Письмова згода отримувача гуманітарної допомоги на її одержання (заява про визнання гуманітарною допомогою)	Кошторис із зазначенням інформації щодо умов перерахування коштів, в т. ч. в іноземній валюті, відомостей про відправника (донора), отримувача та країни звідки відправлятиметься гуманітарна допомога
Копія заяви набувача щодо забезпечення автомобілем, отриманим як гуманітарна допомога		
Копія довідки (витягу з довідки або акта) МСЕК про групу та строк встановлення інвалідності, медичні показання до забезпечення автомобілем як форми реабілітації	Детальний план розподілу вантажу в розрізі набувачів – юридичних осіб (із зазначенням місцезнаходження, коду ЄДРПОУ, телефону та прізвища керівника, а також кількості та ваги, яка запланована для кожного набувача), письмове підтвердження цільового спрямування та адресності гуманітарної допомоги (списки кінцевих набувачів – фізичних осіб, які звернулися щодо надання їм гуманітарної допомоги, із зазначенням ПІБ, місця проживання й телефону)	Письмова згода отримувача на отримання гуманітарної допомоги (заява про визнання гуманітарною допомогою) із зазначенням її спрямування
Інформація отримувача про номер набувача в черзі на отримання легкового автомобіля на дату подання відповідного пакета документів		Лист-підтримка від центральних органів виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій про доцільність визнання вантажів, коштів, у т. ч. в іноземній валюті, гуманітарною допомогою
Копії паспорта і довідки про присвоєння ідентифікаційного коду, завірені нотаріально		
Копія посвідчення водія		

1	2	3
Копія медичної довідки щодо здатності до керування транспортним засобом	Лист-підтримка від центральних органів виконавчої влади щодо доцільності визнання вантажів гуманітарною допомогою	Детальний план розподілу коштів у розрізі набувачів – юридичних осіб (із зазначенням місцезнаходження, коду ЄДРПОУ, телефону та прізвища керівника, а також суми, яка запланована для кожного набувача), письмове підтвердження цільового спрямування та адресності гуманітарної допомоги (списки кінцевих набувачів – фізичних осіб, які звернулися щодо надання їм гуманітарної допомоги, із зазначенням ПІБ, місця проживання й телефону)
Копія технічного паспорта на легковий автомобіль		
Копія посвідчення про належність до пільгових категорій громадян (учасники ліквідації аварії на ЧАЕС, учасники бойових дій тощо)	Акт про проведення ідентифікаційного огляду товарів та інших предметів	
Довідка відповідного підрозділу МВС про відсутність реєстрації за інвалідом транспортних засобів протягом останніх семи років автомобілів, строк експлуатації яких менший ніж 5 років	У разі наявності у складі вантажу продуктів харчування, засобів гігієни – письмове підтвердження терміну їх придатності	
Довідка відділу (сектора) Укрбюро Інтерполу на підтвердження неналежності зазначеного автомобіля до банку даних Інтерполу щодо викрадених та оголошених у міжнародний розшук на території держав – членів Інтерполу транспортних засобів	Довідка про проведення епідеміологічної та санітарної обробки (дезінфекції), стану та якості речей із зазначенням відсотка їх зносу (у разі якщо до складу вантажу входять товари, що були у вжитку)	Письмовий дозвіл на надання інформації щодо перерахування коштів, які визнані в установленому порядку гуманітарною допомогою (відповідно до ст. 62 Закону України “Про банки та банківську діяльність”)
Для недієздатних інвалідів, малолітніх і неповнолітніх дітей-інвалідів – копія рішення суду про визнання інваліда недієздатним та/або копія рішення (розпорядження) про встановлення над ним опіки та піклування		

1	2	3
У разі передачі права користування автомобілем іншій особі у зв'язку з наявністю протипоказань – копія заяви набувача про передачу права керування автомобілем; довідка про реєстрацію місця проживання члена сім'ї, якому передається право користування автомобілем; копії паспорта і довідки про присвоєння ідентифікаційного коду; копія посвідчення водія; копія медичної довідки про здатність до керування транспортним засобом		

З'ясувати, чи пройшли товари (предмети) гуманітарної допомоги відповідний санітарний, ветеринарний, фітосанітарний, радіологічний та екологічний контроль і чи не створюють загрози життю або здоров'ю фізичних осіб – набувачів гуманітарної допомоги та довіллю України. У разі відмови в документальному підтвердженні якості, безпеки та можливості споживання товарів (предметів) гуманітарної допомоги аудитор повинен пересвідчитися, чи були такі товари вивезені за межі України або знищені. У разі надання органами, що проводили контроль гуманітарної допомоги, висновків про непридатність до споживання товарів (предметів) гуманітарної допомоги необхідно з'ясувати, чи приймало Мінсоцполітики рішення щодо подальшого використання зазначеної гуманітарної допомоги.

Для подальшого відстеження кінцевого використання товарів як гуманітарної допомоги аудитор має звернути особливу увагу на супровідні документи на гуманітарний вантаж, серед яких можна виокремити: довідку про стан і якість речей, план розподілу, листи набувачів, списки кінцевих набувачів тощо. Таким чином, аудитор зможе пересвідчитися у правильності використання отримувачами гуманітарної допомоги. У випадку виникнення сумнівів щодо фактичної передачі товарів аудитор може провести опитування набувачів гуманітарної допомоги щодо дійсності фактів отримання ними відповідних товарів. Аудитору слід також ознайомитися зі звітами, які подають отримувачі та набувачі гуманітарної допомоги (юридичні особи) щомісячно до Мінсоцполітики про наявність та розподіл гуманітарної допомоги до повного використання всього її обсягу. Дані таких звітів слід звірити з фактичними даними наявності та розподілу гуманітарної допомоги, а також даними бухгалтерського обліку.

У випадку виявлення в ході аудиту зміни отримувача гуманітарної допомоги та її переадресування потрібно перевірити, чи була така зміна погоджена з іноземними донорами та відображена в рішеннях Мінсоцполітики.

Якщо гуманітарна допомога надходить у вигляді іноземної валюти на рахунки отримувача гуманітарної допомоги, аудиторіві слід перевірити наявність рішення Мінсоцполітики про визнання іноземної валюти гуманітарною допомогою та напрям використання цих коштів, який визначається донором. Аудитору слід мати на увазі, що використання іноземної валюти можливе тільки за цільовим призначенням (як основної суми, так і відсотків на

залишки коштів гуманітарної допомоги). При цьому слід також звернути увагу, що іноземна валюта, визнана гуманітарною допомогою, не підлягає обов'язковому продажу на міжбанківському валютному ринку.

Аудитор мусить пам'ятати, що товари (предмети) гуманітарної допомоги, які належать до основних засобів і мають певний термін експлуатації, підлягають списанню. Порядок списання товарів (предметів) гуманітарної допомоги, які мають певний термін експлуатації, затверджено постановою КМУ від 16.03.2000 р. № 514, відповідно до якої термін експлуатації таких основних засобів не може бути меншим, ніж мінімально допустимий термін корисного використання аналогічних предметів, визначений законодавством (табл. 2) [9].

Таблиця 2

Мінімально допустимі терміни корисного використання основних засобів [10]

Групи	Мінімально допустимі строки використання, р.
Група 1 – земельні ділянки	–
Група 2 – капітальні витрати на поліпшення земель, не пов'язані з будівництвом	15
Група 3 – будівлі, споруди,	20
передавальні пристрої	15
Група 4 – машини та обладнання	10
Електронно-обчислювальні машини, інші машини для автоматичного оброблення інформації, пов'язані з ними засоби зчитування або друку інформації, пов'язані з ними комп'ютерні програми (крім програм, витрати на придбання яких визнаються роялті, та/або програм, які визнаються нематеріальним активом), інші інформаційні системи, комутатори, маршрутизатори, модулі, модеми, джерела безперебійного живлення та засоби їх підключення до телекомунікаційних мереж, телефони (в тому числі стільникові), мікрофони та рації, вартість яких перевищує 2500 грн	5
Група 5 – транспортні засоби	2
Група 6 – інструменти, прилади, інвентар (меблі)	5
Група 7 – тварини	4
Група 8 – багаторічні насадження	6
Група 9 – інші основні засоби	10
Група 10 – бібліотечні фонди	12
Група 11 – малоцінні необоротні матеріальні активи	–
Група 12 – тимчасові (нетитульні) споруди	–
Група 13 – природні ресурси	5
Група 14 – інвентарна тара	–
Група 15 – предмети прокату	6
Група 16 – довгострокові біологічні активи	5
	7

У випадку недотримання мінімально встановлених термінів експлуатації необхідно з'ясувати причини такого списання та обґрунтованість підстав. Так, непридатні для подальшої експлуатації основні засоби повинні бути списані відповідно до вимог чинного законодавства (наявність в отримувача благодійної допомоги постійно діючої комісії для визначення непридатності основних засобів або неефективності проведення їх відновлювального ремонту, Акт на списання основних засобів/Акт на списання автотранспортних засобів). У разі виникнення потреби в списанні основних засобів до закінчення терміну їх експлуатації оформлюється акт про непридатність основних засобів до подальшої експлуатації, який затверджується керівником підприємства, установи, організації. Акт на списання основних засобів (типова форма № 03–3), затверджений наказом Міністерства України № 352 від 29.12.1995 р., є типовою формою первинної облікової документації, яка призначена для оформлення вибуття основних засобів при повному або частковому їх списанні (крім автотранспортних засобів) [11]. Рішення про надання згоди на дострокове списання основних засобів приймає Міністерство економіки. Про зазначене рішення Міністерство економіки повідомляє підприємство, установу, організацію. Не допускається розбирання та демонтаж основних засобів до прийняття у встановленому порядку рішення про їх списання.

Бухгалтерський облік гуманітарної допомоги та відповідну звітність виконують отримувачі гуманітарної допомоги та набувачі гуманітарної допомоги (юридичні особи). У разі відсутності обліку щодо отримання та цільового використання гуманітарної допомоги вона вважається використаною за нецільовим призначенням. Тому аудитор обов'язково має ознайомитися з процесом відображення в бухгалтерському обліку надходження та використання гуманітарної допомоги.

Так, передача отримувачами коштів і предметів гуманітарної допомоги здійснюється за довіреністю набувачів або документами, що засвідчують фізичну особу набувача, і оформлюється відповідними видатковими документами (ордерами, накладними, дорученнями тощо), з правильністю оформлення яких аудитор слід ознайомитися шляхом вибіркової перевірки.

Отриману гуманітарну допомогу у вигляді грошових коштів, товарно-матеріальних цінностей отримувач відображає за дебетом рахунків обліку грошових коштів, товарів, запасів та іншого майна в кореспонденції з рахунком 48 "Цільове фінансування та цільові надходження". Таким самим записом набувачі відображають отриману гуманітарну допомогу грошовими коштами й товарно-матеріальними цінностями. Вартість гуманітарної допомоги, одержаної у вигляді виконання робіт, надання послуг, набувачі відображають за дебетом рахунка 23 "Виробництво" в кореспонденції з рахунком 48 з одночасним відображенням цих витрат за кредитом рахунка 74 "Інші доходи", субрахунком 745 "Дохід від безоплатно одержаних активів" і дебетом рахунка 48. Якщо виконані роботи гуманітарної допомоги мають капітальний характер (будівництво, спорудження), то їх вартість відображається за дебетом рахунка 15 "Капітальні інвестиції" й кредитом рахунка 48 [12].

Уведені в експлуатацію завдяки гуманітарній допомозі об'єкти основних засобів відображаються за дебетом рахунка 10 "Основні засоби" й кредитом рахунка 15. Одночасно з відображенням нарахованої суми амортизації таких об'єктів щомісяця на таку ж суму дебетується рахунок 48, кредитується рахунок 74 і субрахунок 745.

Митна вартість отриманих від іноземних донорів товарно-матеріальних цінностей, виконаних ними робіт, наданих послуг та одержана іноземна валюта відображаються в бухгалтерському обліку та звітності в грошовій одиниці України шляхом перерахунку суми в іноземній валюті відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 21 "Вплив змін валютних курсів" [11].

Отримувачі та набувачі гуманітарної допомоги в примітках (поясненнях) до річного фінансового (бухгалтерського) звіту наводять інформацію про види й вартість одержаної

гуманітарної допомоги та її використання за цільовими напрямками, з якими аудитор зобов'язаний ознайомитися та перевірити правильність і повноту відображення в ньому отриманої та наданої гуманітарної допомоги.

Таким чином, у результаті митного аудиту комплексно здійснюється контроль за цільовим використанням гуманітарної допомоги, виявляються факти порушення на окремих етапах увезення, передачі та використання гуманітарної допомоги, а також перевіряється правильність відображення відповідних операцій з гуманітарною допомогою в бухгалтерському обліку.

Висновки. Зважаючи на численність набувачів гуманітарної допомоги та значний асортимент товарів, що ввозяться на територію України як гуманітарна допомога, формування ефективної системи контролю за такими операціями дуже актуальне. Митний аудит операцій із ввезення гуманітарної допомоги – найефективніший засіб контролю, оскільки дозволяє не тільки перевіряти правильність розподілу гуманітарної допомоги та виявляти зловживання на даному етапі, але й перевіряти цільове використання гуманітарної допомоги кінцевими набувачами протягом тривалого часу після її отримання.

Література

1. Серих О. В. Інститут гуманітарної допомоги в системі митного права / О. В. Серих // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – 2011. – Випуск 2. – С. 61–65.
2. Додіна Є. Є. Питання митного контролю вантажів гуманітарної допомоги, яка прямує до релігійної організації в Україні / Є. Є. Додіна // Митна справа. – 2010. – № 1 (67). – С. 35–44.
3. Отримання та надання Україною гуманітарної допомоги за 2010 рік : Експрес-випуск Державного комітету статистики України від 25.02.2011 р. № 44 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ukrstat.org/uk/express/expr2011/02_11/44.zip. – Заголовок з екрана.
4. Отримання та надання Україною гуманітарної допомоги за 2011 рік : Експрес-випуск Державної служби статистики України від 24.02.2012 р. № 08/2-27/16 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ukrstat.org/uk/express/expr2012/02_12/45.zip. – Заголовок з екрана.
5. Отримання та надання Україною гуманітарної допомоги за 2012 рік : Експрес-випуск Державної служби статистики України від 25.02.2013 р. № 08.2-27/24 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ukrstat.org/uk/express/expr2013/02_13/41.zip. – Заголовок з екрана.
6. Митний кодекс України від 13.03.2012 р. № 4495-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>. – Назва з екрана.
7. Про внесення змін до Положення про Міністерство соціальної політики України [Електронний ресурс] : Указ Президента України від 01.02.2013 р. № 51/2013. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/51/2013>. – Назва з екрана.
8. Про гуманітарну допомогу [Електронний ресурс] : Закон України від 22.10.1999 р. № 1192-XIV. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1192-14>. – Назва з екрана.
9. Порядок списання товарів (предметів) гуманітарної допомоги, які мають певний термін експлуатації [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України від 16.03.2000 р. № 514. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/514-2000-п>. – Назва з екрана.
10. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. – Назва з екрана.
11. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 21 “Вплив змін валютних курсів” [Електронний ресурс] : наказ Міністерства фінансів України від 10.08.2000 р. № 193. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0515-00>. – Назва з екрана.
12. Про порядок бухгалтерського обліку гуманітарної допомоги [Електронний ресурс] : наказ Міністерства фінансів України від 14.12.1999 р. № 298. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0915-99>. – Назва з екрана.